

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Fysieke leefomgeving & gezondheidsbevordering

Hanneke Kruize
Annelien van den Brink

m.m.v.
Fatima Arrahmani
Manon Savelkoul

13-10-2022

Aanleiding

- De inrichting van de fysieke leefomgeving kan gezond gedrag stimuleren ([RIVM, 2015](#))
- Landelijke Nota gezondheidsbeleid VWS: aandacht voor gezondheidsbevordering via de fysieke leefomgeving; [Programma Gezonde Groene Leefomgeving](#)
- Onvoldoende (kwantitatieve) onderbouwing om te bepalen welke factoren een grote impact hebben en om daarover het gesprek met de ruimtelijke overheden actief aan te gaan

Doel & activiteiten

Doel:

Inzicht krijgen in de elementen van de fysieke leefomgeving die gezonder gedrag uitlokken en zodoende bijdragen aan gezondheidsbevordering

Activiteiten:

1. Wetenschappelijke inzichten- literatuurreview
- 2. Inzichten van bewoners en praktijkprofessionals**

Product:

Factsheet

Scope

- Gezonder gedrag:
 - ✓ Meer ontmoeten – sociale contacten
 - ✓ Meer bewegen en sporten
 - ✓ Meer / beter ontspannen
 - ✓ Gezonder slapen
 - ✓ Minder middelengebruik (tabak, alcohol, drugs)
 - ✓ Gezonder eten
 - ✓ Maatschappelijke participatie & zelfstandigheid (m.n. langer thuis wonen ouderen)
- Fysieke leefomgeving: (semi)openbare buitenruimte
- Onderscheid naar leeftijd, sociaal-economische status, en wijktypen
- Niet: andere factoren die van invloed zijn op gedrag (o.a. vaardigheden, motivatie)

Methoden- professionals

4 wijktypen geselecteerd

- Vooroorlogse wijk (*Breda*)
- Naoorlogse wijk (*Zaanstad, Tilburg*)
- Groen kleinstedelijke wijk (*Heerenveen*)
- Klein dorp (*Ried*)

5 focusgroepen: 3-5 professionals per wijk

- Beleidsmedewerkers openbare ruimte/sport/ sociaal;
- Opbouwwerkers; wijkmanagers;
- Medewerker woonstichting;
- Medewerker zorggroep;
- GGD- JOGG;
- Directeur kinderopvang

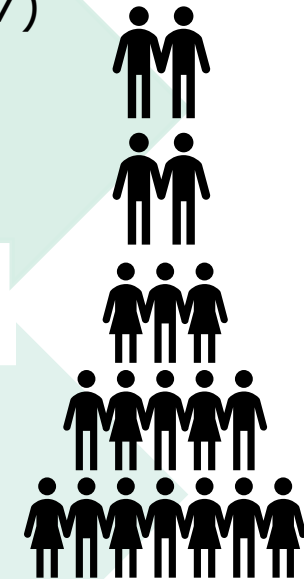
Methoden- bewoners: werving

Werving via wijken (n=19)

- Naoorlogse wijk met hoogbouw (n=7)
- Groen kleinstedelijk (n=4)
- Klein dorp (n=5)
- Voorlogse arbeiderswijk (n=3)

Aanvullende wervings- berichten (n=6)

- LinkedIn
- Twitter
- Nieuwsbrief Gezond Leven

Methoden- bewoners: photovoice en interviews

Photovoice

Online of via telefoon

**Semi-gestructureerde
interviews**

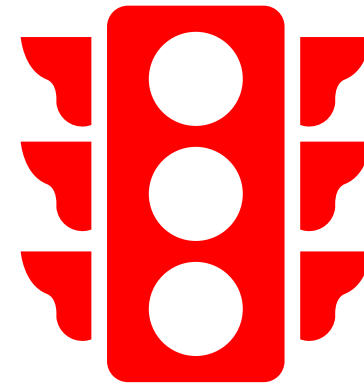
Elementen in de fysieke omgeving die bewegen beïnvloeden

Fiets- en wandelpaden

Natuur en groen

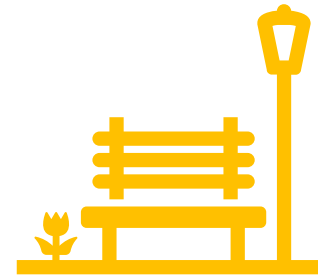
Verkeer en parkeren

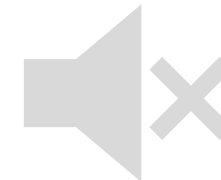
Spelen en recreatie

Voorzieningen

Aantrekkelijke openbare
ruimte en straten

Ruimte en stilte

Fiets- en wandelpaden

- Belangrijke aspecten
 - Goede verbinding tussen wijk en stad/natuur
 - Losgekoppeld van autoverkeer (veiligheid)
 - Goede kwaliteit/ goed onderhouden (verhard)
 - *Afwezigheid druk verkeer*
 - *Breed opgezet*
- Bevordert naast bewegen ook ontmoeten

Natuur en groen

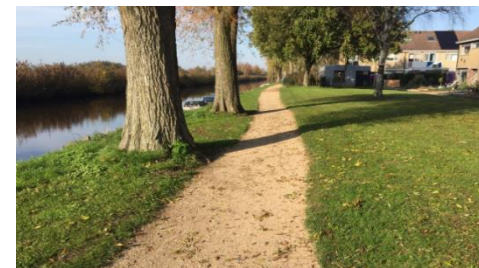
- Veruit meest besproken thema
- Bijv. parken, bomen/bos, grasvelden, moestuinen, rivieren en meren
- Gebruikt om te wandelen, fietsen, hardlopen
- Stimuleert naast bewegen ook ontspannen en ontmoeten

Natuur en groen - vervolg

- Belangrijke aspecten:
 - Nabijheid (inclusief uitzicht op groen)
 - Functioneel en bruikbaar
 - Aantrekkelijk
 - › Geen verkeer of grote groepen mensen
 - › Oude bomen, kronkelpaden, water, grasveld voor het huis
 - Variatie
 - *Hoeveelheid*
 - *Goed onderhouden en schoon*
 - *Toegankelijk en aanwezigheid bankjes*

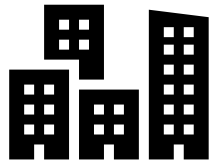

Spelen en recreatie

- Bijv. schoolpleinen, beweegtuin, speeltuin, voetbalveld, gymzaal
- Bevordert naast beweging ook ontspanning en ontmoeting
- Belangrijke aspecten:
 - Nabijheid
 - Goed onderhouden
 - Aantrekkelijk (voor verschillende leeftijdsgroepen)
 - Variatie (verschillende toestellen)
 - Hoeveelheid speeltuinen (voldoende)
 - *Grootte*
 - *Veiligheid (weinig verkeer, geen water in de buurt)*

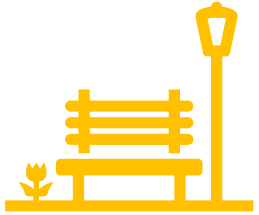

Voorzieningen

- Bijv. winkels, sportvoorzieningen, buurthuis/wijkcentrum, school, zorgcentra
- Belangrijke aspecten
 - Nabijheid
 - Variatie in aanbod (verschillende doelgroepen)
 - Aantrekkelijk gebouw/voorziening (goed onderhouden)
 - *Aantrekkelijk aanbod/activiteiten*
- Bevordert naast bewegen ook ontmoeten en ontspanning
- Kan ook middelengebruik en ongezond eetgedrag stimuleren

Aantrekkelijke/uitnodigende openbare ruimte

- Belangrijke aspecten:
 - Goed onderhouden, schoon en geen afval
 - *Goede verlichting*
 - *Aanwezigheid natuur/bomen*
 - *Centraal gelegen*
 - *Street-art*
 - *Mooie gebouwen*
- Aantrekkelijke straten kunnen bewegen en ontspannen stimuleren

Verkeer en parkeren

- Professionals:
 - Parkeerplekken nemen ruimte in
- Bewoners:
 - Parkeerkosten belemmeren en bevorderen bewegen
 - Druk verkeer belemmert bewegen vanwege verkeersonveiligheid
- Heeft invloed op bewegen, ontspannen, ontmoeten en middelengebruik

Rust en ruimte

- Stille en ruimte stimuleren bewegen, slaap, ontspanning en ontmoeten
- Belangrijke aspecten
 - Functioneel
 - Aanwezigheid natuur (en dieren)
 - *Weinig verkeer (auto, spoor, vliegtuigen)*
 - *Beperkte hoeveelheid mensen*
 - *Niet teveel gebouwen*

"ik kom zelf niet uit de stad, dus ik moest wel heel erg wennen aan dat het altijd overal druk was. Er zijn altijd overal mensen. Dus ik kan nooit echt alleen ergens lopen."

Andere elementen die van invloed zijn- professionals

Stimulerend:

- Sociale activiteiten
- Inzet van professionals in de wijk
- Samenwerking tussen professionals
- Betrokkenheid van bewoners
- Goede communicatie

Belemmerend:

- Niet openstaan van bewoners voor Gezond gedrag
- Sociale Omgeving/gewoontes
- Armoede

Andere elementen die van invloed zijn- bewoners

Stimulerend:

persoonlijke voorkeur/intrinsieke motivatie, hebben van een hond, aanwezigheid tuin, sociale activiteiten

Belemmerend:

Hebben van een auto, geen tijd hebben

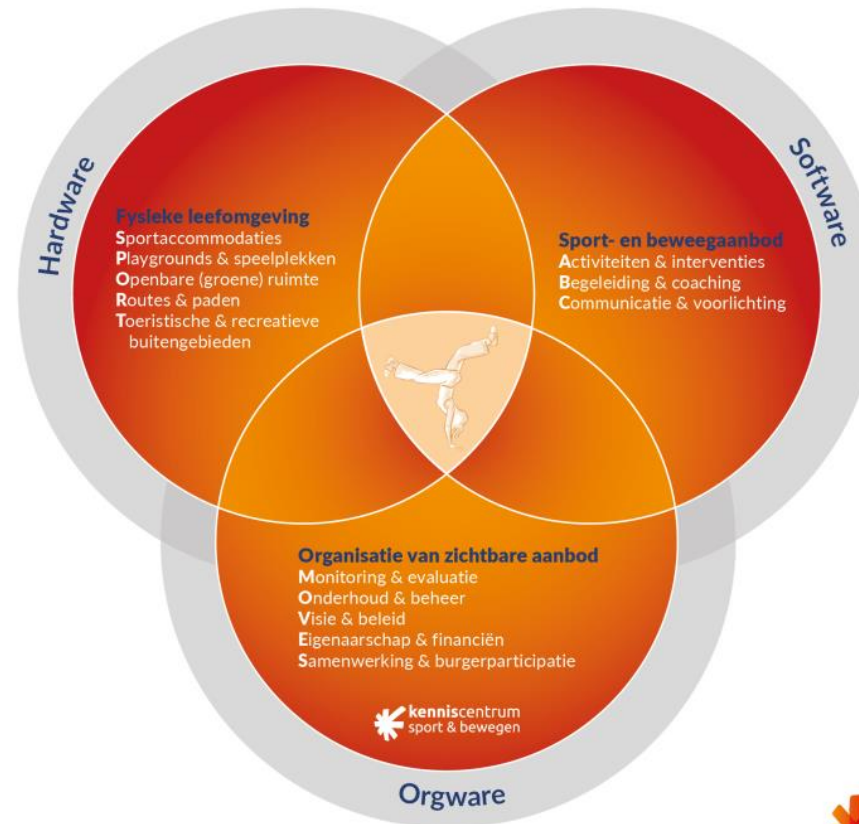
Stimulerend en belemmerend:

Weer/seizoen, gezondheid

Hardware, software en orgware

Figuur 1. BVO-model

Wilt u meer weten?

- Factsheet Fysieke leefomgeving en gezond gedrag
- Gezonde Mobiliteit | Gezonde Leefomgeving
- Sport en Bewegen | Atlas Leefomgeving
- Beweegvriendelijke omgeving | Loketgezondleven.nl
- Ontdek Ruimte voor Lopen - Ruimte voor Lopen
- Beweegvriendelijke omgeving - Kenniscentrum Sport en Bewegen
- Beweegvriendelijke omgeving – Mulier Instituut
- INHERIT

Contact:

Hanneke.Kruize@rivm.nl